

Konference 2 om skoleorkestre i Norden

– Hvordan går det med at etablere skoleorkestre?

Webmagasin fra
Konference 15. november 2019 i
Thorshavn, Færøerne

NÁM, Undervisningsministeriets pædagogiske center

NOMU
Nordisk Orkestermusik Union

www.nordiskmusikunion.org

Baggrund

Hvordan går det med at etablere skoleorkestre?

Nordisk Orkestermusik Union - NOMU - ønsker at sætte spotlight på, hvordan situationen er med skoleorkestre i de nordiske lande. Skoleorkestre er meget vigtige både for børn, men også for miljøet, atmosfæren og integrationen på skolerne.

Denne Konference 2 er en opfølgning på den første konference den 16.3.2019 i København.

NOMUs ordförande Ronnie Jaakkola bød velkommen, og takkede FMH Færøernes blæseorkester forening og især Heini Nygaard for, at stå for al logistik i forbindelse med opholdet på Færøerne.

Ideen med konferencen er at give opmærksomhed på skoleorkestre og den betydning disse kan have for de unge nu og senere i livet, samt at høre om hvilke fremskridt der var sket på området i de nordiske lande siden sidste konference, nye synsvinkler, nye erfaringer, tips etc.

Internationalt

Michael Christensen:

MC fortalte om internationale erfaringer:

A. Fra den 43. konference i det nordiske professionelle orkester-netværk, der netop har været afholdt i København, var holdningen: Tænk positivt, vis gode eksempler, tal relevante emner op, fortæl gode historier, inviter til åbne prøver, se dirigenter og orkestre arbejde. Det kan vi også gøre i amatørmusiklivet.

B. Et pædagogisk eksempel: Udgangspunktet er sammenspil, og man går så ud i "laboratorierne" (læs: enkeltundervisning) hvor man dygtiggør sig for at blive god i sammenspillet. Der er i sammenspillet tale om sundt "gruppepres", hvor man gerne vil være ligeså god til at spille som sidemanden. Og så er der det sociale aspekt som er en stor sidegevinst ved det at spille sammen. At udføre det samme på samme tidspunkt sammen. At beskæftige sig med musik skærper koncentrationen - det er noget der sker her og nu. Også det kreativt udøvende og skabende aspekt er afgørende og udvikler. Og så er musik sprogløst - på tværs af sprogbarrierer kan man spille sammen

og som sagt være sammen om den samme opgave på samme tid.

C. Eksempel på orkesterskole som tretrins-raket:

Begynderorkester - forudsætningsløs sammenspil hvor barnet lærer at følge dirigentens slagskemaer, simpelt spil (orgelpunkt etc.). Færdigindspillet akkompagnement a la 'Music Minus One'. Repertoire som i undervisningsmateriale som fx 'Blåståget'. Kan fint give koncert allerede på dette niveau. Der er altid stort publikum til begynderorkester - forældre elsker at høre deres egne små børn spille ;-)

Mellemorkester - videreudvikling af begynderorkestret. Elever optages som udgangspunkt efter 1 år i begynderorkestret. Orkesterweekends giver allerede her mening - ikke mindst for at udvikle det sociale aspekt.

Det store orkester - orkestret giver koncerter, tager på koncertrejser og virker som PR for den lokale musikskole eller hvor orkestret ellers er forankret. Medlemmer kan også fungere som medspillende instruktører i begynderorkester og mellemorkester - og således sikre fødekæde og social kohæsion (indre sammenhængskraft) igennem orkesterforløbet.

Amatørorkestre kan med fordel selv etablere orkesterskole eller anden form for præ-orkesterliv i deres egen organisation og således sikre fødekæde og dermed tilgang af nye medlemmer til orkestret.

D. I forhold til det professionelle musikliv, er det vigtigt at vise de gode eksempler. Innovation - tænk i nye, interessante tiltag. Gør vi borgerne glade gør vi også politikerne glade. Politikerne vil ikke kun høre på problemer. Retfærdiggør at vi bør støttes økonomisk. Vis alt det gode vi kan – guldæblet!

E. Vis ikke blot det kollektive orkester, men synliggør i forbindelse med PR sammensætningen af de individer, der tilsammen udgør orkestret. Giv fokus på forløbet op til en koncert set ud fra det enkelte orkestermedlem eller orkestersektion. Hvert orkestermedlem har sin historie og baggrund. Paletten har mange farver - orkestret består af unikke individer der tilsammen udgør et unikt, fælles tredje. Vigtigt at huske at individet er en del af fællesskabet. Skab symbiose mellem begyndere og rutinerede - benyt medspillende instruktører i begynderorkestrene - mesterlære-princippet. Den rutinerede spiller videre giver viden og erfaring. En win-win situation hvor såvel instruktør som begynder elev får noget ud af det. Der sikres en mere glidende overgang til orkestret - ikke mindst socialt.

Danmark

Steen Finsen:

Fortalte at Orkestermester-projektet er påbegyndt. Det er fondsbaseret, og støtter 9 orkestre fordelt rundt i Danmark i 4 år. Den første af dirigenterne har tilmeldt sig forløbet med 6 kurser hos Danske Orkesterdirigenter til at blive skoleorkesterdirigent.

For at få skoleorkestre og -kor til at brede sig på alle folkeskoler kræves en ildsjæl, opbakning

fra skolerektor, en orkester-/kor-sekretær og politisk/økonomisk opbakning.

Hvis vi tænker os , at der kommer skoleorkestre på "bare" 1000 skoler i Norden (måske 5-10% af alle skoler) , så kræver det en enorm indsats på alle områder: opbakning, ledelse, dirigentudvikling, økonomi etc. En stor opgave i fremtiden.

Norge

Rune Hannisdal:

I Norge hadde man tidligere ofte et korps/skoleorkester på hver skole i Norge. I dag har man flere og flere eksempler på "bydelsorkestre"/korps, hvor musikanterne kommer fra flere folkeskoler.

Noen steder er det vanskelig å få lærere med god nok eller riktig kompetanse til å undervise i musikk i skolen. (Mange lærere har musikk, som deltids i deres full-time-undervisning). Der er kompetanser på musikkoler, som kunne anvendes i folkeskolen.

Det finnes ulike ansettelsesforhold i de norske korpsene. Noen er selvstendig næringsdrivende, noen gjennom den lokale kulturskolen og noen er fast ansatt. For korpsene sin del, vil man kanskje velge å ansette en dirigent som selvstendig næringsdrivende for å ha størst mulig fleksibilitet. Et annet alternativ er en god samarbeidsavtale med den lokale kultruskolen.

Brug de gode eksempler og fortæl om korps- og koraktivitet. Mange kor og orkestre vil gerne meget, men har ikke evnen til at gøre nyt eller udvikle sig. Vigtigt at man både har plads til "at være med", og at stræbe efter "de bra" - begynder versus elite - at have et mål at se efter! Ingen elite/topp uten bredde, og ingen bredde uten topp/elite.

Finland

Ronnie Jaakkola:

Lärarutbildning i dag har så lite musikinriktning, så de nyutexaminerade lärarna inte har ens någon grundläggande chans att undervisa musikk i grundskolan. I förlängningen betyder det att en allt större roll faller på musikkolorna.

Paradoks: Ju mera högerinritade regeringar desto mindre anslag till kulturen.

Finlands regering har på förslag att bevilja 2 milj EURO tilläggsanslag till musikkorna i Finland för året 2020.

Sverige

Perry Göransson:

Nævnte et eksempel, hvor et korps køber musikundervisning hos en musik-/kulturskole. Det er en win-win for begge parter.

Hvorfor er det ofte de venstreorienterede der støtter kommunale musikprojekter, og de højreorienterede der ikke støtter (så meget)! Paradoksalt.

Ikke mange får jobs i det svenske orkesterliv, da der altid kommer en professionel kineser, koreaner, tysker etc., og får jobbet for næsen af en svensker.

Vi burde ikke tale om enkeltindivider, men om den sociale/integrerende faktor af musikudøvelse. Her ligger en stærk kraft, som ikke anvendes.

Slår kulturskolerne orkestrene ihjel? Det er spørgsmålet i Sverige. De seneste 20 år har der ikke været meget orkesteraktivitet i musikskolerne.

Svømmer man er man sammen med venner, man har et socialt netværk - spiller du cello sidder du alene og træner i mange år! Hvordan løser vi dette dilemma?

Færøerne

Heini Nygaard:

Skolerne har ikke skoleorkestre på Færøerne - det er musikskolerne der har skoleorkestre.

Eydjur Poulsen:

5 kommuner på Færøerne giver 6-17-årige et kulturelt pass-port ("fritidskort") til en værdi af ca. 2000 DKR Det skal enten bruges eller afleveres tilbage. Godt initiativ til familier med svag økonomi. Beregnet til gratis aktiviteter, og for at fremme kultur-bevidstheden.

En håndboldspiller kan ikke bruges efter 30-års-alderen, men musik kan anvendes hele livet. Derfor er amatørmusik/-kultur vigtigt.

Island

Rune Hannisdal:

Island har også indført fritidskort.

Afsluttende tanker

Er det muligt at beskrive, udføre og måle og evaluere et projekt i nordiske byer? Evt. inkludere alle fritidsaktiviteter, ikke kun musik. En forskningside.

Hvordan får vi alle '*tusindvis af 9-årige*' aktiveret i en eller anden aktivitet i X-by?

Hjerne-forskning er vigtigt. Kan afdække emner som lykke, indlæring, sociale kompetencer.

Der var enighed om, at *skoleorkestre* er et emne, vi fortsat skal give opmærksomhed.

En vigtig kvalitet, som vi lære af, er det der betegnes med det norske ord (wikipedia):

Dugnad

'Dugnad er et norsk begreb, der dækker over et fælles udført og som regel frivilligt arbejde, der har betydning for fællesskabet. Eksempelvis at landsbyen samles for at rejse et fælles hus, udføre nabohjælp, rydde en legeplads, eller i fællesskab løfte en opgave. Alle bidrager med det, de kan. I foråret 2004 blev ordet kåret til Norges Nationalord'.

På finlandsk/svensk er der ordet (Svensk-Dansk ordbog):

Talko

'fællesarbejde; gensidig arbejdshjælp'.

En andet vigtigt emne, beskrives med ordet (Gyldendals ordbog):

Mestring

'Mestring, coping, fagudtryk anvendt om de strategier og fremgangsmåder, en person eller en familie bruger for at mestre, dvs. klare eller håndtere nye, svære og truende situationer.'

1. konference om skoleorkestre 16.3.2019 i København

Webmagasin/referat kan læses her:

https://musikinorden.dk/images/PDP/NOMU_Referat_Konference_om_skoleorkestre_16.3.2019_K%C3%B8benhavn.pdf

FMH - Meginfelag fyri Føroysk Hornorkestrur

Denne konference er afholdt i samarbejde med Færøernes Blæseorkester Forening.

Musik i Norden (MIN)

Denne konference er afholdt i samarbejde med MUSIK I NORDEN (MIN). MUSIK I NORDEN:s viktigaste framtida uppgift är att vara en kraft på högsta politiska nivå, som skall påverka hela den nordiska kulturpolitiken på amatörmusikområdet.

www.musikinorden.net

NOMU - Nordisk Orkestermusik Union

Nordisk Orkestermusik Union (NOMU) er en sammenslutning av nordiske landsomfattende organisasjoner for amatørorkestre. Medlemsorganisasjonene har etablert NOMU for å være en samlende enhet, en møteplass og en politisk arbeidende organisasjon på vegne av de nordiske medlemsorganisasjonene. Vi ønsker å styrke og stimulere interessen for aktiv deltakelse i det nordiske musikklivet, og aktivt arbeide for å høyne den musikalske kvaliteten i amatørmusikken. Ved å være et ledd i det kulturelle samarbeidet ønsker vi å fremme den nordiske samhørigheten. NOMU er medlem av Musik i Norden (MIN).

Nordiskmusikunion.org

Deltagere

Deltagerne på konferensen var bestyrelsesmedlemmer i og repræsentanter fra de nordiske medlemsorganisasjoner i NOMU, JMI - Jeunesses Musicales International.

NOMU – Nordisk Orkestermusik Unions styrelse

Ronnie Jaakkola, FIN, ordförande/formand
Perry Göransson, SV, kassör
Heini Nygaard, FO, ledamot/bestyrelsesmedlem
Steen Finsen, DK, ledamot/bestyrelsesmedlem
Robin Käldeström, FIN, ledamot/bestyrelsesmedlem
Lise-Lotte Hjortenhammar, SV, ledamot/bestyrelsesmedlem
Vilborg Jónsdóttir, IS, ledamot/bestyrelsesmedlem
Rune Hannisdal, N, ledamot/bestyrelsesmedlem

Webmagasin/Referat

Steen Finsen

Ansvarshavende

Ronnie Jaakkola, Ordförande

